

GESLOTEN JEUGDZORG

ALGEMEEN

Inleiding

Voor jeugdigen met gedragsproblemen zijn er tal van voorzieningen waar zij gebruik van kunnen maken. De bestaande voorzieningen in de jeugdzorg zijn vaak voldoende om jeugdigen in hun hulpvraag te kunnen ondersteunen. Helaas is er een bepaalde groep jeugdigen met zulke ernstige gedragsproblemen dat zij in de reguliere jeugdzorg niet (meer) terecht kunnen. Het kabinet is van mening dat jeugdigen met ernstige gedragsproblemen die niet strafrechtelijk veroordeeld zijn thuis horen in de jeugdzorg en niet in een justitiële jeugdinrichting (JJI). Er is daarom besloten om voor deze jeugdigen specifieke plekken in een gesloten omgeving in de jeugdzorg te creëren. Op deze manier is het mogelijk om deze groep uit de JJI's te houden en toch in een gesloten omgeving de juiste hulp te bieden.

Met de ontwikkeling van de gesloten jeugdzorg is het mogelijk om deze groep jeugdigen uit huis te plaatsen en behandeling en opvoeding in een gesloten setting te laten plaatsvinden. De jeugdigen kunnen zich daar niet meer onttrekken aan behandeling en opvoeding. De bedoeling is hun levens te stabiliseren en een eind te maken aan een eventuele crisissituatie. Ook kan gewerkt worden aan een toekomstperspectief.

Wat is gesloten jeugdzorg?

Het begrip gesloten jeugdzorg omvat zowel de gedwongen opname, het gesloten verblijf als de toepassing van maatregelen tijdens het verblijf.

Gesloten jeugdzorg kent verschillende vormen. Zo kunnen gesloten jeugdzorginstellingen een verschillend beschermingsniveau hebben. In de praktijk worden hiervoor verschillende termen gehanteerd zoals 'gesloten' en 'besloten'. De wet spreekt van gesloten jeugdzorg als bij een aangewezen accommodatie de deur op slot kan en er sprake kan zijn van beperkende maatregelen.

Voor wie is gesloten jeugdzorg?

Gesloten jeugdzorg is bedoeld voor de jeugdige die aan de onderstaande volwaardigheden voldoet:

- hij heeft ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die zijn ontwikkeling naar volwassenheid belemmeren;
- deze problemen maken opname en verblijf in een gesloten setting noodzakelijk;
- de gesloten setting is nodig om te voorkomen dat de jeugdige zich aan de zorg onttrekt of dat anderen hem daaraan onttrekken.

Wetswijziging

Om gesloten jeugdzorg mogelijk te maken moest de Wet op de jeugdzorg aangepast worden. Een besluit tot gesloten behandeling moet zorgvuldig worden genomen. Een kinderrechter kan daartoe pas besluiten nadat het bureau jeugdzorg een indicatie heeft afgegeven. Op verzoek van bureau jeugdzorg verleent de kinderrechter een machtiging gesloten jeugdzorg.

De wetswijziging stelt verder dat de zorgaanbieder waar de jeugdige wordt geplaatst een hulpverleningsplan moet opstellen. De Wet op de jeugdzorg omschrijft nauwkeurig wat er in het hulpverleningsplan moet staan en hoe dat gecontroleerd wordt.

Trajectmatige aanpak

Uit het systeem van machtigingen volgt dat de jeugdige, zonodig tegen zijn wil en die van zijn ouders, kan worden gedwongen tot verblijf en behandeling in een instelling. Binnen de aangewezen instellingen worden verschillen aangebracht. Zodat er afdelingen ontstaan met meer en minder strenge regimes. Dit maakt een trajectmatige aanpak mogelijk binnen een gesloten setting.

Een trajectaanpak begint met gesloten zorg die mogelijk wordt gevolgd door jeugdzorg in een open setting. Als de jeugdige vanuit de gesloten jeugdzorg in een open setting verder wordt behandeld, wordt de machtiging geschorst. Als dat nodig is kan de jeugdige (tijdelijk) worden teruggeplaatst in een gesloten setting.

Intersectoraal zorgaanbod

In sommige gevallen volstaat de jeugdzorg om jeugdigen adequaat te helpen. Bij andere jeugdigen is er sprake van verschillende problemen die een intersectorale aanpak nodig hebben. Door middel van samenwerkingsverbanden met de geestelijke gezondheidszorg en de zorg voor lichtverstandelijk gehandicapten komt deze intersectorale zorg in de gesloten jeugdzorg tot stand.

Ontwikkeling van capaciteit

Naast het creëren van wettelijke mogelijkheden is voldoende zorgaanbod nodig. De benodigde capaciteit voor de gesloten jeugdzorg komt op twee manieren tot stand. Ten eerste wordt een aantal JJI's omgevormd tot instellingen voor gesloten jeugdzorg en ten tweede wordt een aantal nieuwe instellingen gerealiseerd. De capaciteit komt gefaseerd beschikbaar.

Overgangperiode

De scheiding van de twee groepen jeugdigen in een JJI en de overheveling van JJI's naar de jeugdzorg wordt in twee fases uitgevoerd door het Ministerie voor Jeugd en Gezin en het Ministerie van Justitie gezamenlijk.

In de periode 1 januari 2008 tot 1 januari 2010 worden er gefaseerd JJI's overgeheveld van Justitie naar Jeugd en Gezin en wordt nieuw gesloten zorgaanbod ontwikkeld. Op deze manier zijn er in 2010 uiteindelijk voldoende plaatsen verspreid over Nederland om jeugdigen in een gesloten omgeving te behandelen.

In deze overgangperiode is de behandeling van jeugdigen met ernstige gedragsproblemen een gedeelde verantwoordelijkheid van de ministeries voor Jeugd en Gezin en van Justitie. De meest kwetsbare jeugdigen worden als eerste geplaatst in de gesloten jeugdzorg. Het gaat daarbij in ieder geval om kinderen jonger dan 12 jaar.

Bij het ontwikkelen van voldoende capaciteit voor de gesloten jeugdzorg wordt uitgegaan van de WODC prognoses voor 2010 die uitkomen op een getal van 1.373 plekken. In 2010 zullen er 1.383 plaatsen voor gesloten jeugdzorg zijn. Vanaf 2010 dienen alle jeugdigen die thans op een civielrechtelijke titel in een JJI verblijven, behandeld te worden in de gesloten jeugdzorg.

In 2010 is het resultaat van de wetswijziging dat jeugdigen zonder strafrechtelijke vervolging worden behandeld in een jeugdzorginstelling en strafrechtelijke jeugdigen in een JJI. Om ervoor te zorgen dat dit ook kan, is er meer nodig dan een wetswijziging alleen. Er moet veel geregeld worden door de betrokken ministeries en uitvoeringsorganisaties. Bijvoorbeeld hoe de betrokken JJI's het beste kunnen worden voorbereid op het moment dat zij als zorgaanbieder gaan werken. Of hoe de beide ministeries omgaan met de plaatsing van jeugdigen tijdens de overgangsfase tot 2010.

Bij de wetswijziging en de overheveling van JJI's van het Ministerie van Justitie naar het Ministerie voor Jeugd en Gezin, zijn vele partijen betrokken. Via diverse overleggen worden betrokken partners betrokken bij besluitvorming en geïnformeerd over beleidsontwikkelingen.

Kwaliteit gesloten jeugdzorg

De rechtspositie van de jeugdige en de kwaliteit bij de zorgaanbieders wordt op verschillende manieren gewaarborgd. Er is altijd een machtiging van een kinderrechter nodig om een jeugdige gesloten te kunnen plaatsen, de jeugdige wordt altijd door de kinderrechter gehoord en krijgt een raadsman toegewezen. Er wordt met de jeugdige overlegd voordat een hulpverleningsplan wordt opgesteld en beperkende maatregelen staan altijd vermeld in het hulpverleningsplan. Verder hebben de Inspectie Jeugdzorg, de vertrouwenspersoon, cliëntenraad en de klachtencommissie een rol bij de rechtsbescherming van de jeugdige en kwaliteit van de zorginstellingen.

Op dit moment ontwikkelt de sector een streefbeeld voor de gesloten jeugdzorg, genaamd *Streefbeeld Jeugdzorg Plus*. Belangrijke aspecten van het streefbeeld zijn de inhoud van de geboden zorg (inclusief onderwijs) en de effectiviteit daarvan, het waarborgen van de kwaliteit, de bejegening van de jeugdigen en hun rechtspositie. Ook zal het streefbeeld benut worden om de positie van de gesloten jeugdzorg in het gehele jeugdzorgveld en in relatie tot de jeugd-ggz en licht verstandelijk gehandicapten neer te zetten.

Voor meer informatie over de gesloten jeugdzorg:
www.jeugdengezin.nl